

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 712/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou Mgr. Martinou Chorváthovou, A. Kmeťa 10511/17, Martin, proti postupu Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 18P/55/2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 26. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18P/55/2023 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhuje tiež prikázať okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov a priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie 2 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a ostatného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom doručeným okresnému súdu 19. septembra 2023 domáhal úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu. V obsahovo veľmi stroho formulovanej ústavnej sťažnosti uvádza, že napadnuté konanie trvá viac ako rok, počas ktorého je okresný súd v jeho veci absolútne nečinný. Napriek tomu, že ide o konanie, ktoré sa týka maloletého dieťaťa, okresný súd po dobu viac ako jedného roka vo veci neuskutočnil ani jedno pojednávanie a vec zatiaľ nerozhodol, čím porušuje nielen práva oboch rodičov, ale aj maloletého dieťaťa. Vec nie je právne ani skutkovo

zložitá, okresný súd podľa sťažovateľa nekoná plynule, efektívne a bez prietáhov, čím stav právnej neistoty u sťažovateľa i maloletého dieťaťa ako účastníka konania stále trvá. Hoci sťažovateľ v texte svojej ústavnej sťažnosti označuje na podporu svojich tvrdení prílohu podaného návrhu na úpravu styku otca (sťažovateľa) s maloletým dieťaťom adresovaného okresnému súdu, táto nebola ústavnému súdu doručená.

3. Preverovaním stavu veci ústavný súd zistil, že na pojednávaní 7. novembra 2024 sa rodičia maloletej dcéry dohodli, sťažovateľ zobral návrh na úpravu styku späť a okresný súd schválil rodičovskú dohodu o novej úprave výživného. Konanie bolo 13. novembra 2024 právoplatne skončené.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podstata sťažnostnej argumentácie sťažovateľa obsiahnutá na jednej strane podania spočíva v tvrdenom porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľa o úpravu rodičovských práv a povinností k jeho maloletej dcére. Upriamujúc pozornosť ústavného súdu na dĺžku napadnutého konania (1 rok a jeden mesiac mesiace), sťažovateľ opakovane zdôrazňuje, že nečinnosťou okresného súdu a jeho neefektívnym postupom (čo bližšie nešpecifikuje) je zasiahnuté do ním namietaných práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všetky zákonom o ústavnom súde požadované náležitosti (§ 39, § 43, § 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

6. V úvode predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ústavný súd považoval za vhodné požiadať okresný súd o vyjadrenie sa k jej obsahu (§ 56 ods. 6 veta za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde). Okresný súd vo vyjadrení sp. zn. Spr 561/24 zo 7. novembra 2024, poukazujúc na stanovisko zákonnej sudkyne, uviedol, že návrh sťažovateľa o úpravu styku s maloletou [REDAKOVANÉ] bol 20. septembra 2023 zapísaný pod sp. zn. 18P/55/2023 do senátu sudkyne JUDr. Heleny Menichovej. Po lustrácii 25. septembra 2023 bol 26. septembra 2023 maloletému dieťaťu ustanovený kolízny opatrovník. Dňa 2. októbra 2023 sa k návrhu otca vyjadrila matka, vyjadrenie bolo ešte v ten istý deň zaslané otcovi na vyjadrenie. Dňa 4. októbra 2023 ÚPSVaR Martin doručil záznam z pohovoru s maloletou. Dňa 20. decembra 2023 právny zástupca matky doručil odvolanie proti rozsudku sp. zn. 18P/55/2023. Vzhľadom na to, že vo veci nebolo v tom čase rozhodnuté, bol právny zástupca matky bezodkladne 21. decembra 2023 vyššou súdnou úradníčkou telefonicky kontaktovaný, čo sa týka odvolania podaného do konania, pričom bolo zistené, že právny zástupca matky odvolanie nesprávne označil; išlo pritom o odvolanie do konania sp. zn. 18P/34/2023, toto chcel opätovne zaslať do správne označeného

súdneho konania. V ten istý deň bol spis vedený pod sp. zn. 18P/55/2023 pripojený ku konaniu okresného súdu sp. zn. 18P/34/2023 o návrhu matky [REDAKOVANÉ] na udelenie súhlasu podať žiadosť o zmenu priezviska maloletého dieťaťa [REDAKOVANÉ], a zaslaný tým istým dňom Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“). Po vrátení spisu sp. zn. 18P/34/2023 dňa 11. apríla 2024 z krajského súdu bol súdny spis okresného súdu sp. zn. 18P/55/2023 odpojený 3. apríla 2024 a predložený zákonnej sudkyňi, ktorá v úradnom zázname z 23. apríla 2024 uviedla, že nie je možné nariadiť pojednávanie do konca júna 2024 z dôvodu vyťažených pojednávacích dní určených jej podľa platného rozvrhu práce, čerpania riadnej dovolenky v uvedenom termíne a jej plánovaného odchodu do dôchodku od 1. júla 2024. Dňa 1. júla 2024 bol spis pridelený v zmysle dodatku č. 6 k rozvrhu práce tunajšieho súdu sudkyňi Mgr. Kataríne Janotovej, ktorá po dôslednom nastudovaní spisu 9. októbra 2024 nariadila termín pojednávania na 7. november 2024. Termín bol novou zákonnou sudkyňou nariadený na uvedený dátum, zohľadňujúc aj stav, že pred odchodom pôvodnej sudkyne na dôchodok jej bol zastavený nápad, došlé veci sa delili len medzi dvoch sudcov, a teda nová zákonná sudkyňa vybavovala svoj zvýšený nápad a popritom následne vybavovala postupne veci prerozdelené jej od JUDr. Heleny Menichovej.

6.1. Okresný súd považoval ústavnú sťažnosť za nedôvodnú a vyjadril presvedčenie, že základné práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené neboli.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 186/2010, I. ÚS 7/2023) a namietané porušenie označených práv sťažovateľa možno posudzovať spoločne.

8. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98). Vzhľadom na už uvedené mohol ústavný súd preskúmať namietané porušenie všetkých označených práv (t. j. podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) spoločne.

9. Pred tým, ako ústavný súd pristúpil k vecnému posúdeniu sťažovateľovej ústavnej sťažnosti, dáva do pozornosti svoju judikatúru, z ktorej jednoznačne vyplýva, že popri uvedení petitu je ďalšou povinnosťou sťažovateľa, aby svoju ústavnú sťažnosť náležite odôvodnil, t. j. aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie ústavnej sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu (m. m. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 198/2012, IV. ÚS 54/2014, II. ÚS 594/2016). Sťažovateľ musí ďalej vysvetliť, v čom vidí porušenie základného práva alebo slobody, ktoré boli podľa jeho názoru konkretizovaným zásahom orgánu verejnej moci porušené. Takto formulovaná požiadavka odzrkadľuje potrebu dôsledného odlíšenia úlohy ústavného súdu od úloh iných orgánov verejnej moci (predovšetkým všeobecných súdov). Kým všeobecné súdy prioritne chránia subjektívne práva

fyzických osôb a právnických osôb plynúce zo zákonných, prípadne od zákona odvodených právnych predpisov, *vice versa* ústavný súd je v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy povolaný na ochranu tých subjektívnych práv, ktoré sú ako základné práva a slobody zakotvené v ústave alebo v kvalifikovaných medzinárodných zmluvách (III. ÚS 352/2017, č. 63/2017 ZNaU). Ústavná sťažnosť nemôže byť naformulovaná nedostatočne a neurčito a vytvárať tak priestor na dohady a dedukcie (III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, I. ÚS 291/2017, IV. ÚS 91/2018). Nepostačuje preto akékoľvek odôvodnenie návrhu na začatie konania pred ústavným súdom, ale tento musí byť odôvodnený kvalifikovane, t. j. musí obsahovať odôvodnenie, ktoré spĺňa ústavno-právne požiadavky (m. m. PL. ÚS 9/2012, PL. ÚS 1/2014, PL. ÚS 7/2014 a i.).

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

11. Ak namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov, ide o zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať takú ústavnú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 110/02, II. ÚS 66/2011, IV. ÚS 473/2012, III. ÚS 288/2016, II. 59/2019).

12. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju dnes už stabilnú judikatúru k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, v ktorej opakovane konštatuje, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie tohto základného práva (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zistí, že namietaný postup všeobecného súdu sa nevyznačuje takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmieta ako zjavne neopodstatnenú (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011, I. ÚS 141/2024).

13. Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie toho-ktorého úkonu sudcu alebo iného štátneho orgánu. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž ani v týchto prípadoch postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy [I. ÚS 63/00 (ZNaU 21/01), II. ÚS 199/02, I. ÚS 38/04, II. ÚS 24/04, IV. ÚS 290/04, III. ÚS 372/06, I. ÚS 266/2021 (ZNaU 88/2021), I. ÚS 531/2023).

14. V kontexte celkovej doby napadnutého konania ústavný súd akcentuje rozhodovaciu prax a judikatúru ESLP, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, sťažnosť č. 26614/95, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, sťažnosť č. 32967/96, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

15. Do úvahy ústavný súd prihliadol v konkrétnych okolnostiach veci aj predmet konania, ktorý patrí do kategórie tzv. citlivých konaní vyžadujúcich si zo strany vo veci konajúceho súdu osobitný prístup.

16. Posudzujúc aktuálnu dĺžku napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že hoci jeho dĺžka (14 mesiacov) nebola s ohľadom na povahu rozhodovanej veci úplne optimálna, postup okresného súdu s prihliadnutím na osobitné okolnosti opísané v bode 6 odôvodnenia tohto rozhodnutia bol v zásade plynulý. Po doručení návrhu sťažovateľa 20. septembra 2023 okresný súd bezodkladne 25. septembra 2024 ustanovil maloletemu dieťaťu kolízneho opatrovníka a realizoval procesné úkony doručovania účastníkom konania. Kolízny opatrovník predložil správu z pohovoru s maloletou 4. októbra 2024. Následne bolo nevyhnutné pripojiť súdny spis sp. zn. 18P/55/2023 ku skôr začatému konaniu vedeného okresným súdom pod sp. zn. 18P/34/2023 (o návrhu matky na zmenu priezviska maloletej, pozn.) a jeho odoslanie na rozhodovanie o odvolaní krajskému súdu, kde sa súdny spis nachádzal do 11. apríla 2024. Po pridelení veci aktuálnej zákonnej sudkyňi 1. júla 2024 bol 9. októbra 2024 nariadený termín pojednávania na 7. november 2024. Okresný súd na tomto pojednávaní vec riadne prejednal a okrem návrhu sťažovateľa o úpravu styku rozhodoval aj o návrhu matky maloletého dieťaťa na zvýšenie výživného. Sťažovateľ vzal svoj návrh späť a vo vzťahu k návrhu matky na zvýšenie výživného uzavrel s matkou maloletého dieťaťa rodičovskú dohodu. Na základe toho okresný súd v napadnutom konaní rozhodol rozsudkom č. k. 18P/55/2023-95 zo 7. novembra tak, že konanie o návrhu otca na úpravu styku s maloletou dcérou zastavil (výrok I), schválil dohodu rodičov o určení výšky výživného pre maloleté dieťa (výrok II) a zmenil rozsudok okresného súdu sp. zn. 20P/12/2017 zo 4. mája 2018 vo výroku vyživovacej povinnosti otca voči maloletej dcére (výrok III). Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť 13. novembra 2024 (k tomu aj bod 3 odôvodnenia tohto uznesenia).

17. Pozornosti ústavného súdu neušiel aj časový okamih podania ústavnej sťažnosti (doručenej ústavnému súdu 26. októbra 2024), v ktorej sťažovateľ zamlčal skutočnosť, že v tom čase už bol zo strany okresného súdu nariadený termín pojednávania na 7. november 2024, a teda jeho tvrdenie o absolútnej nečinnosti okresného súdu nie je pravdivé. Predvolanie na pojednávanie právna zástupkyňa sťažovateľa síce neprevzala v úložnej lehote (doručenie bolo vykázané fikciou doručenia 27. októbra 2024, pozn.), je však možné predpokladať, že o termíne pojednávania vedela z nahliadnutia do obsahu elektronického súdneho spisu, ktorý jej bol sprístupnený, pretože sa pojednávania osobne zúčastnila.

18. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že zo strany okresného súdu v napadnutom konaní nešlo o nečinnosť v ústavne relevantnej intenzite, na základe ktorej by po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné vysloviť porušenie sťažovateľom označených práv zaručených čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa preto pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

19. Z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia označených práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. decembra 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu